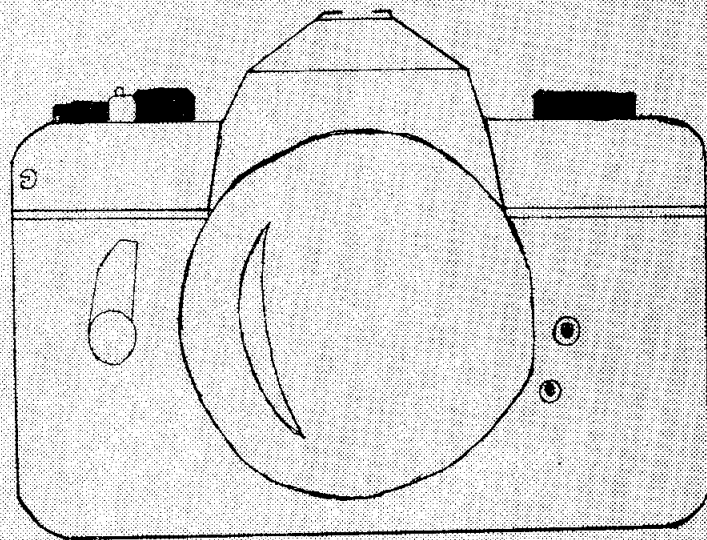

บทที่ 13

หลักการใช้และการเตรียมรูปภาพ

บทที่ 13

หลักการใช้และการเตรียมรูปภาพ

หลักการใช้และการเตรียมรูปภาพ

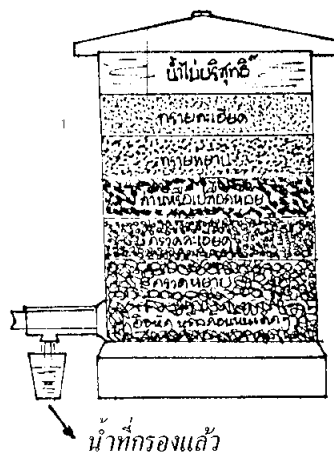
รูปภาพเป็นวัสดุกราฟิกคืออย่างหนึ่งที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รูปภาพที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนได้นั้นมีทั้งภาพวาด ภาพถ่าย และภาพพิมพ์ ซึ่งเตรียมหรือหามาได้ง่ายเพราะอาจมีอยู่ในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร แผ่นปลิวโฆษณา และเอกสารสิ่งพิมพ์ที่แจกเพื่อการประชาสัมพันธ์

อย่างไรก็ดีก่อนที่จะใช้และเตรียมรูปภาพประกอบการเรียนการสอนนั้น ผู้ใช้ควรมีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ หลักเกณฑ์ในการเลือกรูปภาพ และหลักการใช้รูปภาพในการเรียนการสอนก่อน อันจะช่วยให้การเตรียมและการใช้สอดคล้องกันและได้ผลดี.

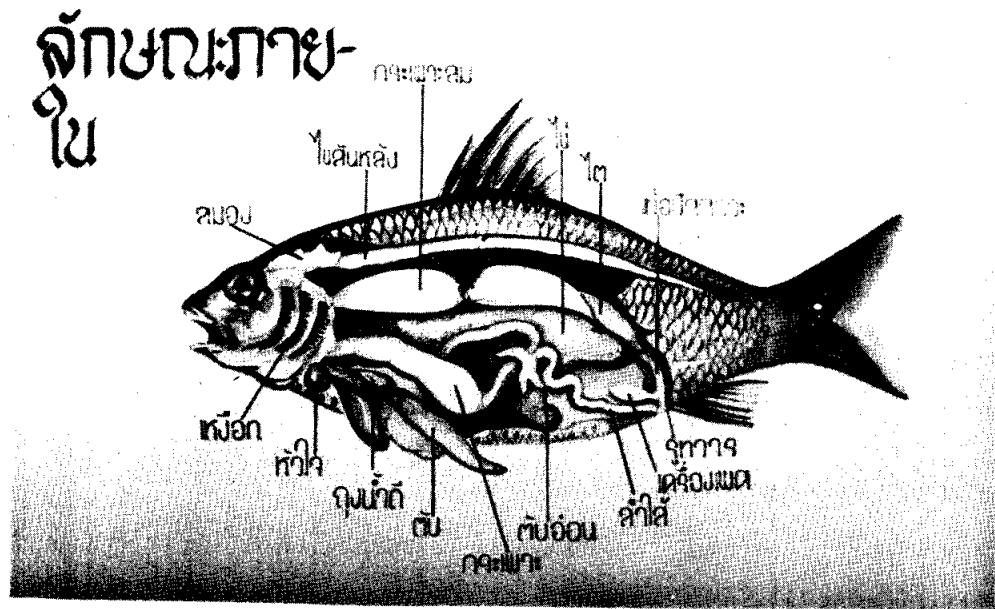
ประโยชน์ของรูปภาพในการเรียนการสอน

1. รูปภาพจำลองเอาความเป็นจริงมาให้เราศึกษารายละเอียดได้ และจะใช้เวลาในการศึกษาอยู่นานเท่าใดก็ได้

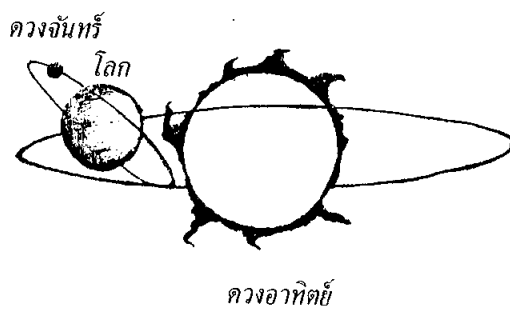
การกรองน้ำ

2. รูปภาพอาจได้รับการตัดแปลงบางอย่างเพื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ของการเรียน เช่น ถ้าต้องการให้เห็นส่วนประกอบภายในเครื่องจักรกลก็ต้องใช้รูปภาพของเครื่องจักรกลนั้น แต่ในลักษณะที่ผ่าให้เห็นส่วนประกอบข้างในด้วย หรือหากต้องการแสดงชั้นของผิวหนังก็ไม่อาจใช้ของจริงได้ แต่รูปภาพสามารถช่วยได้

3. รูปภาพนำเอาสิ่งที่ไม่เคยพบหรือที่อยู่ห่างไกล เกี่ยวกับดินแดนประชากร จักรวาล และสิ่งต่าง ๆ เข้ามาสู่ห้องเรียนได้ เช่น การเรียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ หรือภูมิศาสตร์

4. รูปภาพช่วยให้เข้าใจในสิ่งที่อ่านสมบูรณ์ขึ้น เช่นเมื่ออ่านเรื่องอิเหนา และกล่าวถึงการแต่งกายของตัวพระและตัวนางซึ่งเป็นลักษณะการแต่งกายแบบตัวละคร ดังนั้นภาพการแต่งกายของตัวละครพระและนางพร้อมทั้งคำอธิบายที่บอกแต่ละแห่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

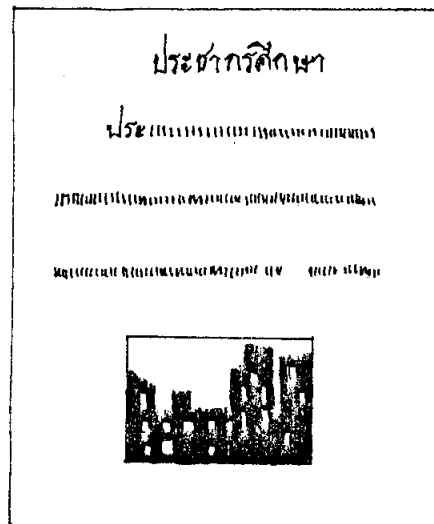

5. รูปภาพเป็นแหล่งสำหรับค้นคว้าหาความรู้ เช่นภาพเกี่ยวกับการแต่งกายชนบทรวมเนียม ประเพณีต่าง ๆ ของคนในสมัยโบราณหรือของภาคต่าง ๆ ในปัจจุบัน

การแต่งกายสมัยอยุธยาในระยะแรก

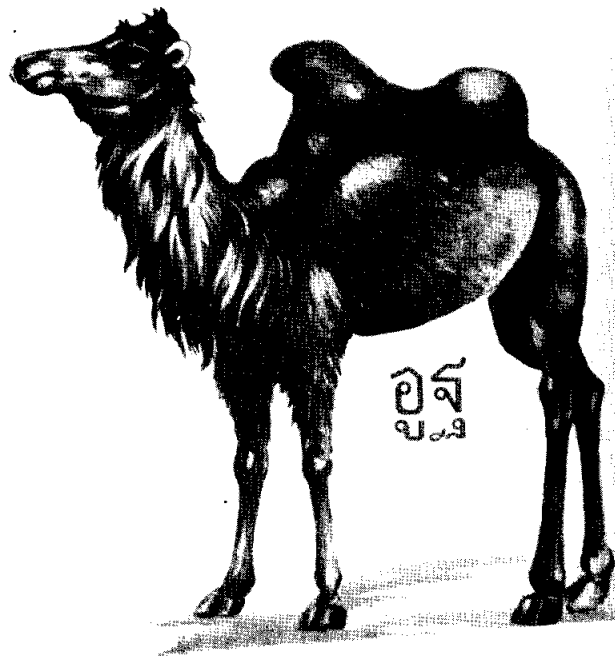

6. รูปภาพช่วยในการทำรายงาน เมื่อเราศึกษาค้นคว้าแล้วหากต้องมีรายงานประกอบ รายงานนั้นจะมีคุณค่ามากขึ้นเมื่อมีรูปภาพประกอบด้วย

7. รูปภาพช่วยเป็นจุดรวมความสนใจของผู้เรียน คือเมื่อใช้ภาพประกอบการสอนแล้ว จะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนการสอน มีความเข้าใจในบทเรียน และนักเรียนทุกคน เข้าใจตรงกัน

8. เพื่อแก้ไขรอยประทับใจที่ผิดมาแต่ดั้งเดิมให้ถูกต้องเช่น เมื่อพูดถึงสิงโตทะเล นักเรียน มักคิดว่าเหมือนสิงโตที่เป็นสัตว์เลี้ยง ถ้าได้เห็นภาพสิงโตทะเล หรือภาพเปรียบเทียบกันระหว่าง สิงโตและสิงโตทะเลก็จะทำให้แก้ความเข้าใจผิดได้

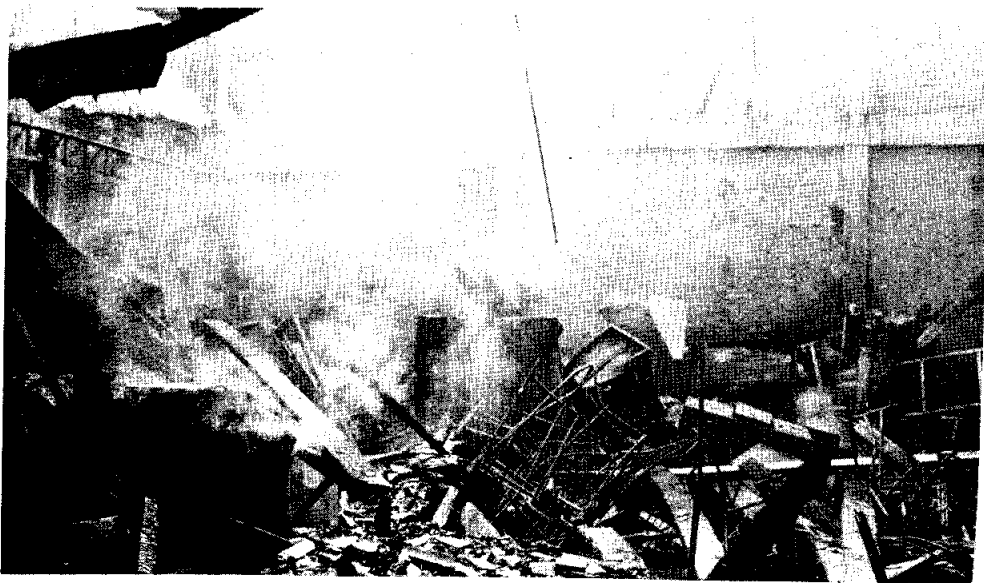

9. รูปภาพช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และส่งเสริมการอภิปรายร่วมกัน ในการดูรูปภาพผู้เรียนอาจเห็นรายละเอียดเหมือนกันหรือต่างกัน แล้วทำสิ่งที่เห็นมาถกเถียงกัน

10. รูปภาพช่วยในการสรุปบทเรียนหรือหน่วยการเรียนเช่นเมื่อเรียนจบแล้วต้องการจะ สรุปเรื่องราวก็ใช้รูปภาพซึ่งมีรายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนั้นมาแสดง

11. รูปภาพสามารถเร้าอารมณ์หรือเปลี่ยนทัศนคติของผู้เรียนได้ เช่น ภาพไฟไหม้บ้านเรือนผู้
คนชนข้างของหนังกินอลหม่าน หรือภาพผู้คนที่ได้รับผลจากภัยพิบัติของสงคราม

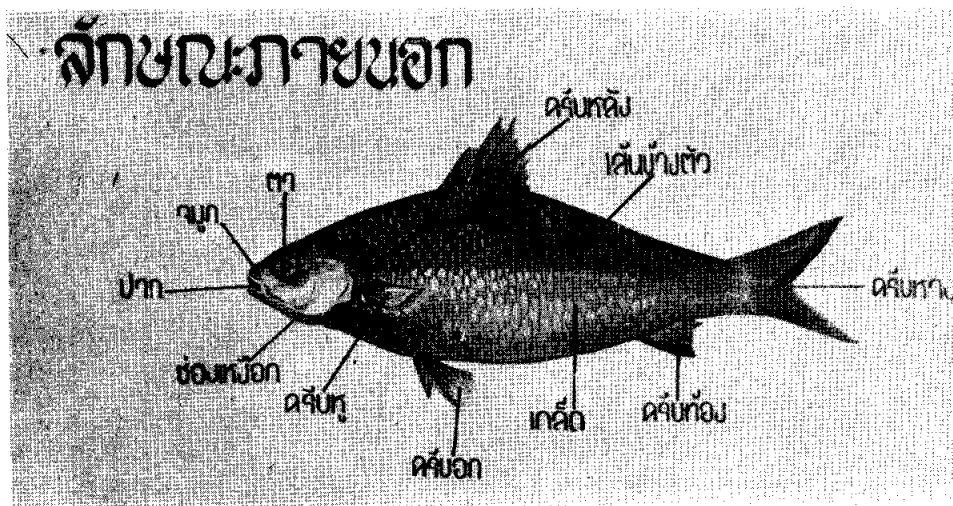
เกณฑ์ในการเลือกรูปภาพ

เมื่อจะใช้รูปภาพประกอบการเรียนการสอน ก็ควรพิจารณาเลือกรูปภาพที่เหมาะสมอัน จะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยมีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้

1. เลือกใช้รูปภาพที่สนองจุดมุ่งหมายในการสอน
2. เลือกรูปภาพที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
3. เลือกรูปภาพที่เป็นจริง พร้อมทั้งมีสิ่งที่จะเข้าใจขนาดได้ถูกต้องอยู่ด้วยในภาพนั้น

เลือกรูปภาพที่รูปหนึ่งมีเรื่องสำคัญเพียงอย่างเดียวเท่านั้น

5. เลือกรูปภาพที่ชัดเจน

6. เลือกรูปภาพที่จัดวางรูปได้น่าสนใจ ไม่ยุ่งเหยิง

7. รูปภาพที่ใช้จะเป็นสีหรือขาวดำก็ได้เพราะเราจำเป็นต้องเลือกภาพสี ก็ต้องเมื่อเห็นว่าสีจะช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนเท่านั้น

8. เลือกรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์เดิมของนักเรียน

หลักในการใช้รูปภาพในการเรียนการสอน

เมื่อเลือกรูปภาพที่เหมาะสมได้แล้ว ก็ควรพิจารณาถึงหลักของการใช้รูปภาพในการสอน ซึ่งมีดังนี้

1. ใช้รูปภาพครั้งละน้อย ๆ ภาพจะให้ผลดีมากกว่าใช้มาก ๆ ภาพ
2. ใช้ให้ตรงจุดประสงค์ของเรื่องที่จะสอน
3. เลือกดูว่าเวลานำภาพออกแสดงจะใช้วิธีไหนจึงจะเหมาะสม นั่นคือจะติดหรือแขวนกับกระดานดำ หรือถือไว้ หรือตั้งขาหยั่งหรือสแตนด์ หรือติดกับกระดานผ้าสำลี หรือเสียบกับกระเป่าผนัง
4. เวลาใช้ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมด้วย โดยอาจจะเป็นการถามคำถามเกี่ยวกับภาพนั้น การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพนั้น เป็นต้น
5. ใช้รูปภาพร่วมกับอุปกรณ์ประกอบการสอนอย่างอื่น
6. เมื่อเทียบกับการใช้อุปกรณ์อย่างอื่นที่หาได้แล้ว เห็นว่ารูปภาพจะใช้ได้ผลดีกว่าจึงค่อยใช้รูปภาพ
7. ควรสอน “วิธีอ่านรูปภาพ” ให้แก่นักเรียนด้วย ซึ่งมีวิธีการดังนี้
  - ก. ให้มองหาความสำคัญของเรื่องในภาพก่อน
  - ข. มองหาความแตกต่างหรือเหมือนกันของวัตถุ
  - ค. มองหาความเกี่ยวข้องหรือต่อเนื่องกันของขบวนการ
  - ง. มองหาแง่เกี่ยวพันของสิ่งที่ปรากฏในภาพ

วิธีใช้รูปภาพประกอบการสอนให้ได้ผลดี

เพื่อที่จะให้การใช้รูปภาพประกอบการสอนได้ผลดีควรปฏิบัติดังนี้

เตรียมตัวนักเรียน

1. กล่าวถึงปัญหาแล้วให้นักเรียนดูรูปภาพโดยชี้ให้เห็นว่านักเรียนจะได้คำตอบจากรูปภาพนั้น
2. บอกให้นักเรียนทราบว่าควรจะดูภาพตรงไหนบ้าง
3. บอกประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากภาพนั้น

ทำภาพออกแสดง

1. เมื่อทำภาพออกแสดงจะต้องมีการอธิบายประกอบเพื่อให้เข้าใจยิ่งขึ้น
2. ทำภาพออกแสดงตามสถานการณ์และสภาพแวดล้อม เช่นอาจใช้ในการศึกษาเป็นรายตัวหรือรายกลุ่ม ใช้ติดบนป้ายนิเทศ หรือใช้กับเครื่องฉายทึบแสงเป็นต้น

คนเราเรียนรู้จากรูปภาพได้เพราะ

1. รูปภาพเป็นเครื่องมือดึงดูดความสนใจที่ได้ผลดี
2. รูปภาพช่วยให้ผู้อ่านตีปัญหาและจดจำเนื้อหาในการทดสอบได้ดี
3. รูปภาพเป็นรูปธรรม และผู้อ่านมักตีความหมายของภาพตามประสบการณ์ที่ผ่านมา ดังนั้นในการเลือกรูปภาพจึงต้องคำนึงถึงประสบการณ์เดิมและประสบการณ์แวดล้อมของผู้อ่าน
4. เพื่อให้ได้ผลดีที่สุด เนื้อหาของภาพจะต้องเกี่ยวข้องกับชีวิตและความสนใจของผู้อ่าน
5. เนื้อหาของภาพจะต้องจัดให้ดี

การสอนด้วยรูปภาพ

การสอนด้วยรูปภาพควรคำนึงถึงหลักต่อไปนี้

1. ให้เด็กได้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในการเลือกภาพและใช้ภาพ เพราะเด็กจะเป็นผู้ที่ตัดสินใจได้ดีว่าเขาเข้าใจภาพนั้นหรือไม่
2. อย่าใช้ภาพมากเกินไป เพราะในแต่ละภาพเด็กอาจจะต้องตีความ เพราะฉะนั้นถ้าใช้มากและรวดเร็วเด็กอาจสับสนได้
3. ใช้รูปภาพเพื่อลดถ้อยคำต่าง ๆ ให้น้อยลงจะช่วยคนที่อ่านช้าได้ดี
4. ใช้คำถามเฉพาะ เพื่อถามปัญหาในภาพนั้น จะช่วยให้เด็กอ่านภาพได้ดีและถูกต้อง
5. ใช้การตัดกัน การเปรียบเทียบ และการต่อเนื่องในภาพ เพื่อจะให้เด็กเข้าใจภาพได้ดีขึ้น
6. กระตุ้นให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ เพราะรูปภาพใช้แต่จะให้คำตอบจากคำถามที่ตั้งไว้เท่านั้นแต่อาจก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้

ตัวอย่างการใช้รูปภาพ

การใช้รูปภาพในการเรียนการสอนอาจทำได้หลายวิธีดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. เราสามารถยื่นถือภาพอยู่หน้าชั้น แล้วอธิบายประกอบไปด้วย แต่วิธีนี้เด็กที่อยู่ข้างหลังอาจมองเห็นภาพไม่ชัดก็ได้

2. เราอาจจะแสดงรูปภาพหน้าชั้น และส่งผ่านนักเรียนแต่ละคนไป เพื่อการศึกษาเป็นรายบุคคล แต่วิธีนี้อาจทำให้จุดสนใจของนักเรียนสับสนและทำให้ระเบียบของห้องเสีย

3. รูปภาพที่อธิบายและแสดงหน้าชั้นเรียนแล้วสามารถจะนำไปติดในห้องสมุดของชั้นหรือป้ายนิเทศ ซึ่งนักเรียนสามารถจะมาศึกษาได้ภายหลัง ซึ่งเป็นวิธีที่เหมาะสมในการศึกษาเป็นรายบุคคล

4. การใช้รูปภาพกับเครื่องฉายภาพทึบแสง เหมาะในการใช้เพื่อการทดสอบหรือการวิพากษ์วิจารณ์ เพราะห้องที่มีมืดและภาพที่ขยายใหญ่ขึ้นจะช่วยจับจุดสนใจและความสนใจของผู้ดูได้ดี

นอกจากนี้ก็เป็นตัวอย่างในการใช้รูปภาพประกอบการสอนวิชาต่าง ๆ ซึ่งอาจเป็นแนวความคิดให้ผู้อ่านได้คิดวิธีอื่น ๆ เพิ่มเติมคือ

1. ในการสอน**คหกรรมศาสตร์** ครูอาจให้นักเรียนแต่ละคนรวบรวมภาพการตกแต่งภายในบ้าน แล้วเย็บรวมกันเป็นเล่มเป็นภาพพลิก และให้เป็นผลงานของเด็กแต่ละคนไป

2. ในการ**วิทยาศาสตร์**ระดับประถม ในหัวข้อเรื่อง “ดอกไม้ป่า” แต่ละครั้งที่มีการสอนวิทยาศาสตร์ เราก็ให้เด็กแต่ละคนหาภาพดอกไม้ป่าสีต่าง ๆ มาติดบนป้ายนิเทศ ซึ่งมีคำถามเขียนไว้ข้างบนภาพว่า “ท่านทราบไหมว่าเป็นดอกอะไร” เด็กก็จะได้หาคำตอบ

3. **วิชาภูมิศาสตร์** ครูภูมิศาสตร์ใช้ภาพ 3 ภาพ ซึ่งเด็กไม่คุ้นเคยมาใช้ในการทดสอบ โดยใช้เครื่องฉายภาพทึบแสงฉายภาพทีละภาพแล้วให้นักเรียนใช้ข้อมูลทางภูมิศาสตร์หาคำตอบว่าภาพนั้นอยู่ที่ไหน มีเหตุผลอย่างไรในการตอบเช่นนั้น

4. **วิชาอุตสาหกรรมศิลป์** ครูผู้สอนติดภาพกับบอร์ดอธิบายลำดับขั้น 4 ขั้นในการควบคุมกับไสไม้ไฟฟ้า โดยแขวนบอร์ดนั้นไว้เหนือเครื่องมือเพื่อที่เด็กจะได้ดูก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ

การใช้รูปภาพในการวัดผล

เทคนิคการวัดผลที่จะเสนอแนะต่อไปนี้มีอยู่หลายแบบ ซึ่งใช้อุปกรณ์หลายอย่างรวมกันคือทั้งคำพูด โสตวัสดุ และทัศนวัสดุเป็นหลัก นั่นคือการใช้ แผนภูมิ แผนผัง หุ่นจำลอง ภาพโฆษณา รูปภาพ และของจริง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ใช้เทคนิคการนับ โดยให้โต๊ะหรือเคาน์เตอร์หรือที่ใดที่หนึ่งในห้อง เป็นเวทีที่จะใช้แสดงรูปภาพ แผนภูมิหรือของจริง แล้ววางแผ่นกระดาษคำถามเมื่อเวลาวัดผลใช้การนับหรือจับเวลา ให้เด็กเดินไปตามหมายเลข

2. พิมพ์คำถามซึ่งเกี่ยวกับรูปภาพนั้นลงบนกระดาษแล้วติดคำถามลงบนด้านหลังหรือด้านหลังของรูปภาพ พร้อมทั้งเขียนหมายเลขกำกับด้วย และถ้าหากว่าในภาพนั้นถามเฉพาะจุดใดจุดหนึ่งก็ให้ติดหมายเลขกำกับจุดนั้นด้วย และในบางครั้งอาจจะมีการสับเปลี่ยนรูปภาพที่จะใช้ในการสอบเด็กแต่ละกลุ่มก็ได้ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ ครูจะต้องมีการเตรียมการล่วงหน้า เพื่อจะได้เตรียมคำถามได้ถูกต้อง

3. ตั้งคำถามขึ้นโดยมีรูปภาพประกอบ และรูปภาพเหล่านั้นเกี่ยวข้องกัน และให้เด็กเรียงลำดับภาพให้ถูกต้องและสัมพันธ์กับคำถาม

4. ใช้ภาพชุดหลาย ๆ ชุดมาปนกันโดยแต่ละภาพมีหมายเลขกำกับไว้ แล้วให้นักเรียนเลือกภาพซึ่งเป็นชุดเดียวกัน

5. จัดป้ายนิเทศโดยใช้รูปภาพติดพร้อมกับคำถามและมีป้ายบอกว่ามีผู้ดูจะได้ทราบคำตอบเมื่อพลิกดูด้านหลังภาพนั้น

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีกบางประการคือ

1. ผู้ที่เป็นครูหรือจะเป็นครูควรสะสมภาพที่จะเป็นประโยชน์แก่การสอนไว้ให้มาก
2. ผนึกภาพนั้นไว้บนกระดาษแข็งหรือผ้าเพื่อความคงทนถาวร และเพื่อสะดวกในการเก็บ
3. ครูควรเตรียมรูปภาพสำหรับประกอบการสอนด้วยตนเอง
4. จำไว้เสมอว่าภาพและคำอธิบายที่ใหญ่เท่านั้นจึงจะสมควรให้นักเรียนดูจากหน้าชั้น
5. หาภาพที่จะใช้เป็นภาพเล็กควรใช้เครื่องฉายภาพที่บแสงเพื่อขยายภาพให้ใหญ่ขึ้น
6. ภาพที่แสดงหน้าชั้นควรยกขึ้นหรือติดให้สูงพอที่นักเรียนจะมองเห็นได้ชัดเจน

วิธีการเตรียมรูปภาพ

เมื่อมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับรูปภาพและการใช้รูปภาพแล้วก็มาถึงขั้นการเตรียมรูปภาพ ซึ่งจะแยกการเตรียมออกดังนี้

ภาพวาด

วัสดุอุปกรณ์

1. ดินสอ ยางลบ
2. สี (จะเป็นสีเขียน สีน้ำ สีโปสเตอร์ หรือปากกาปลายสักหลาดก็ได้)

3. กระดาษวาดเขียน หรือกระดาษเทาขาว หรือกระดาษโปสเตอร์
4. วัสดุในการประดิษฐ์ตัวอักษร

การผลิต

1. เตรียมกระดาษ ควรใช้กระดาษวาดเขียนแผ่นใหญ่ขนาดประมาณ 22"×31" เป็นอย่างน้อย หรือใช้กระดาษเทาขาวขนาดเดียวกัน
2. ร่างภาพที่จะวาดด้วยดินสอ

3. ลงสีหรือให้เงาตามต้องการ

4. เขียนคำอธิบายในภาพหรือใต้ภาพ

THEY PLAY FOOTBALL.

ภาพสำเร็จรูป (ภาพถ่ายหรือภาพพิมพ์)

วัสดุอุปกรณ์

1. ภาพซึ่งอาจจะเป็นภาพถ่ายหรือภาพพิมพ์
2. กระดาษแข็งหน้าขาวหลังเทา
3. กาวยางน้ำ
4. เครื่องเขียน

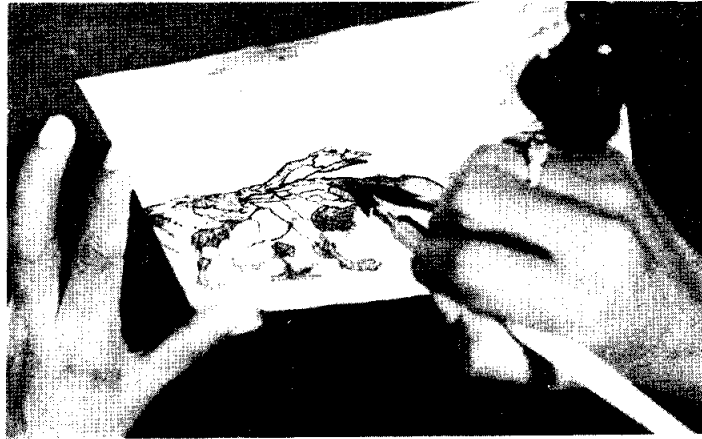
การผลิต

1. นำภาพที่เตรียมไว้มาผนึกตามกรรมวิธีในการผนึกภาพ
2. เขียนคำอธิบายภาพ

ภาพสเก็ตช์จากภาพถ่าย (Photo Sketching)

ภาพสเก็ตช์จากภาพถ่ายคือ ภาพที่ได้จากการที่เราเอาภาพถ่ายซึ่งมีรายละเอียดมาก ๆ มาสเก็ตช์ให้ง่ายขึ้น และสเก็ตช์เอาเฉพาะส่วนที่เราต้องการ ส่วนใดที่ไม่ต้องการจะถูกล้างออกไป

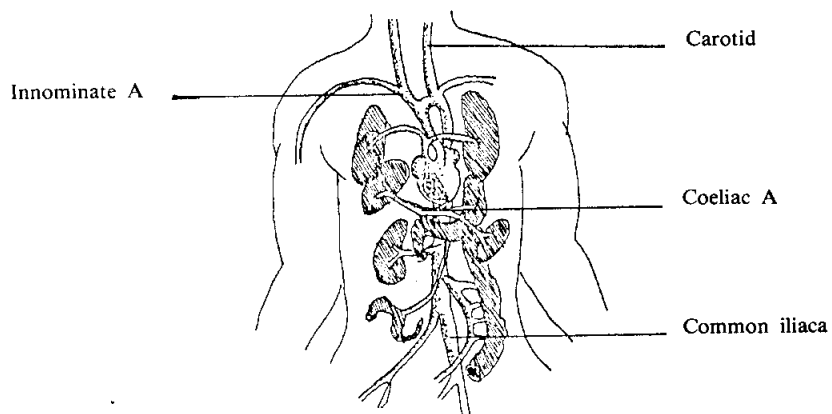

วัสดุอุปกรณ์

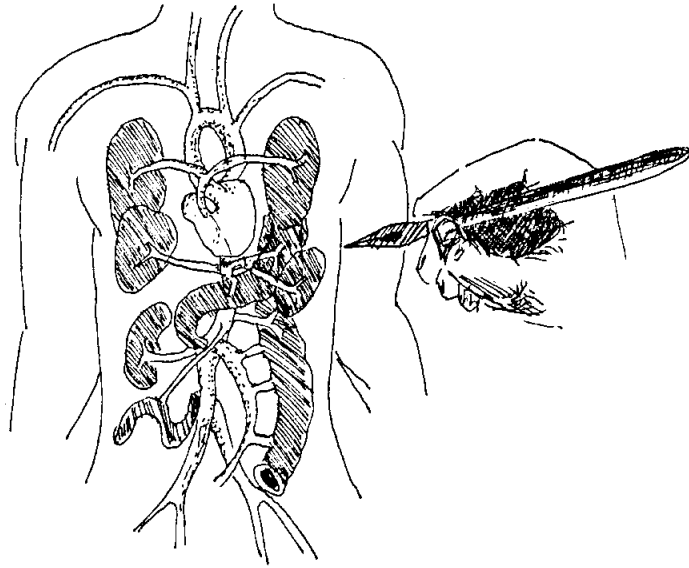
1. ภาพถ่ายขาวดำ
2. ปากกาคอแร้ง หมึกอินเดียนอิงค์
3. ยาทิงเจอร์ไอโอดีน
4. เกล็ดไฮโป
5. ถาดใส่น้ำ

การผลิต

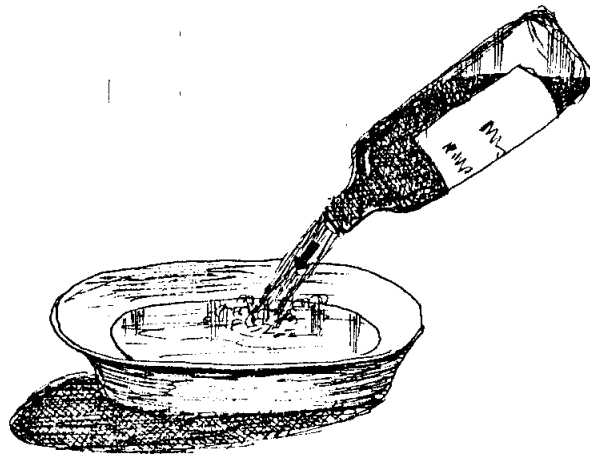
1. เลือกภาพถ่ายขาวดำที่ต้องการมา

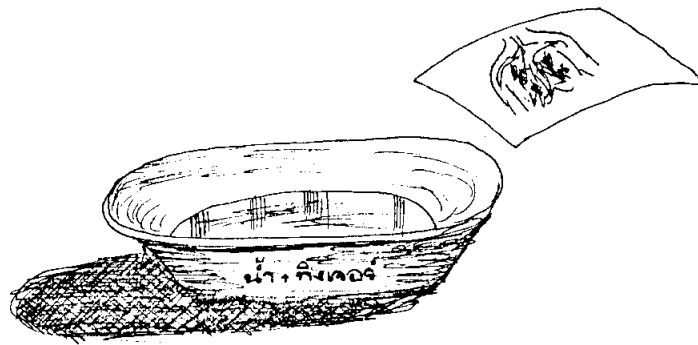
2. ใช้ปากกาคอแรงจุ่มหมึกอินเดียนอิ่งค์แล้วเขียนหรือสเก็ตซ์ลงบนรูปถ่ายส่วนที่ต้องการ แล้วทิ้งไว้ให้แห้ง

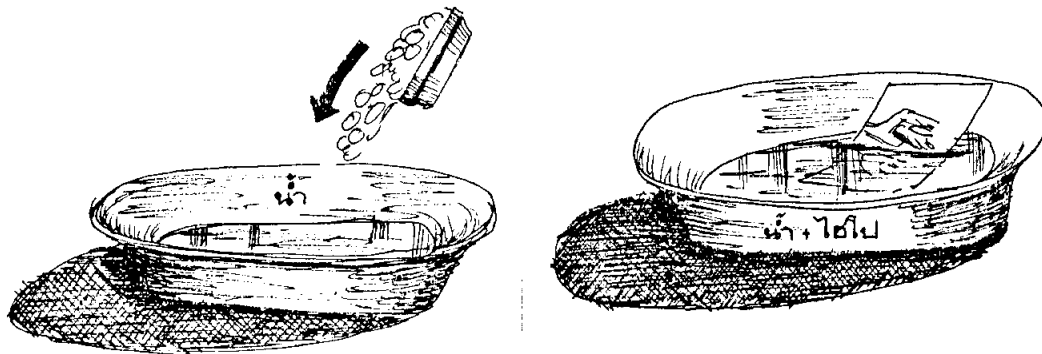
3. เอากระดาษสีน้ำมาแล้วเทยาทิงเจอร์ไอโอดีนลงไปเล็กน้อยพอให้น้ำกลายเป็นสีน้ำตาล

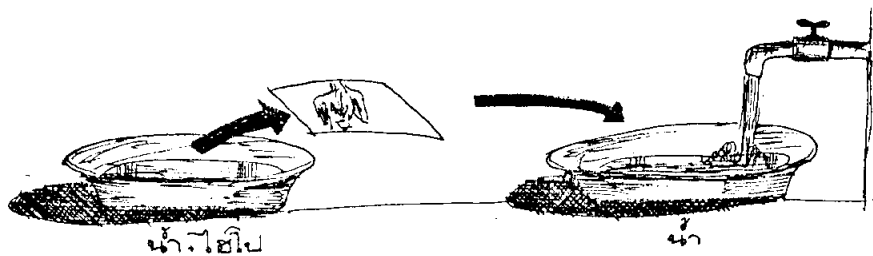
4. จากนั้นนำภาพซึ่งสเก็ตช์ไว้และแห้งดีแล้วแช่ลงในถาด ทิ้งไว้สักครู่ น้ำยาจะชะล้าง ส่วนของภาพที่ไม่ต้องการออกไปคงไว้แต่เฉพาะส่วนที่สเก็ตช์ด้วยหมึกอินเดียชนิดอั้งค์

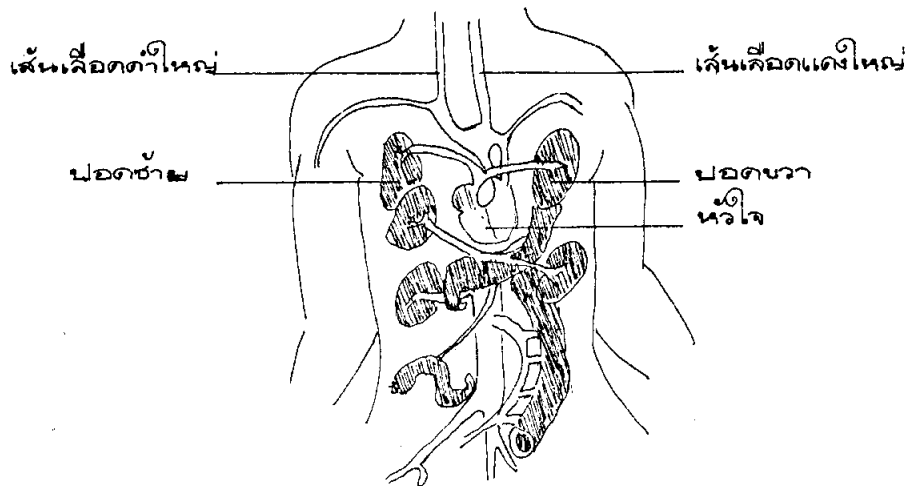
5. รอจนน้ำยาล้างภาพออกหมด ภาพจะเหลืองให้นำลงไปแช่ถาดใส่น้ำอีกใบซึ่งผสมเกลือดี ไฮโปลงไป จะทำให้ภาพขาวขึ้น

6. นำภาพไปล้างน้ำสะอาดอีกครั้งหนึ่ง แล้วทิ้งไว้ให้แห้ง

7. อาจเขียนรายละเอียดต่อเติมลงไปในภาพได้เมื่อแห้งดีแล้ว

ภาพสเก็ชจากภาพถ่ายนั้นมีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. ใช้ประกอบการสอนได้
2. ช่วยให้ได้ภาพตามที่ต้องการ
3. สามารถเพิ่มเติมรายละเอียดได้ภายหลัง

ตัวอย่างการเตรียมและการใช้รูปภาพประกอบการสอน

อุปกรณ์ประกอบการสอนเรื่อง วันวิสาขบูชา วิชาศีลธรรม ชั้น ม.ศ. 1
เนื้อเรื่องที่สอน ตามหนังสือแบบเรียน

วันวิสาขบูชา นับทางจันทรคติตกในวันเพ็ญเดือน 6 ของปี ถ้าในปีใดมีอธิกมาส คือเพิ่มเดือน 8 อีกเดือนหนึ่ง มีเดือน 8 สองหน ในปีนั้นตกในวันเพ็ญเดือน 7 วันนี้เป็นวันสำคัญพิเศษก็เพราะมีเหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นถึง 3 ครั้งด้วยกันคือ

ครั้งที่ 1 วันประสูติเป็นวันที่พระพุทธเจ้าประสูติจากพระครรภ์พระมารดาที่สวนลุมพินีวัน ซึ่งอยู่ระหว่างกรุงกบิลพัสดุ์กับกรุงเทวทหะ เมื่อเวลาใกล้รุ่งของวันศุกร์ เพ็ญเดือน 6 ปีจอ ก่อนพุทธศก 80 ปี

ครั้งที่ 2 วันตรัสรู้ มีเรื่องเล่าว่าเมื่อเจ้าชายสิทธัตถะได้ทรงศึกษาและได้ประกอบอรุณ
ควรแก่หน้าที่ ทรงอภิเษกสมรสกับเจ้าหญิงพิมพา อยู่ครองฆราวาสด้วยความสุขสำราญเป็นอย่างดี
ทรงพิจารณาเห็นความจริงที่ปรากฏแก่พระองค์และสัตว์ทั้งหลาย ซึ่งไม่มีใครสามารถจะหลีกเลี่ยง
ได้ ทรงปรารถนาจะไม่เป็นอย่างนั้น จึงทรงคิดหาทางแก้ด้วยการออกบวช ทรงศึกษาค้นคว้า
เป็นเวลา 6 ปีนับแต่บวช ได้ทรงค้นพบหลักธรรมสมพระประสงค์ทรงรู้พระองค์ว่าสังขารที่
ได้รู้นั้นคือสัมมาสัมโพธิญาณ เจ้าชายสิทธัตถะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า ที่ริมฝั่งแม่น้ำเนรัญชรา ตำบล
อุรุเวลาเสนานิคม เมื่อเวลาใกล้รุ่งของวันเพ็ญเดือน 6 ปีระกา ก่อนพุทธศก 45 ปี

ครั้งที่ 3 วันปรินิพพาน มีเรื่องว่าเมื่อพระพุทธเจ้าทรงปลงอายุสังขารที่ป่าवालเจตีย์นั้น
แล้ว ต่อจากนั้นก็เสด็จไปตามบ้านเมืองต่าง ๆ ทรงแสดงธรรมแก่ชุมชนมาโดยลำดับตราบจน
ถึงเมืองกุสินารา ประทับอยู่ที่สวนรังแห่งเมืองมัลลกะษัตริย์ ณ เวลาใกล้รุ่งแห่งราตรีวันนั้นได้
ตรัสแก่ภิกษุทั้งหลายเป็นปัจฉิมโอวาทว่า “ดูกรภิกษุทั้งหลาย บัดนี้เราขอเตือนท่านให้รู้สังขาร
ทั้งหลายมีความเสื่อมสิ้นเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงยังกิจทั้งปวงอันเป็นประโยชน์ตนและประโยชน์
ผู้อื่นให้บริบูรณ์ด้วยความไม่ประมาทเถิด” พระพุทธเจ้าตรัสพุทธวาจาครั้งสุดท้ายนี้แล้วปรินิพพาน
พระพุทธเจ้าเสด็จปรินิพพานเมื่อเวลาใกล้รุ่งของวันอังคาร เพ็ญเดือน 6 ปีมะเส็ง ก่อนพุทธศก
1 ปี ณ สวนรังแห่งมัลลกะษัตริย์ กรุงกุสินารา แคว้นมัลละ

เหตุการณ์ทั้งสามนี้เกิดขึ้นร่วมกันวันเพ็ญเดือน 6 ของปีนั้น ๆ จึงเรียกรวันนั้นว่า “วันวิสาขะ”
จัดว่าเป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนา ในฐานะที่นักเรียนเป็นพุทธศาสนิกชนจึงควรจัดเครื่องสักการะ
ไปวัด ทำบุญตักบาตร ฟังธรรม และเวียนเทียนในวันนั้น

จุดมุ่งหมายในการสอน

ในบทเรียนบทนี้เราอาจตั้งจุดมุ่งหมายไว้ว่า

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวันวิสาขบูชา ซึ่งเป็นวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
2. เพื่อให้นักเรียนเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าทางศีลธรรม และปฏิบัติตามด้วยความจริงใจ
3. เพื่อให้รู้ศัพท์บางคำทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับวันวิสาขบูชา และสามารถเขียน

ให้ถูกต้อง

อุปกรณ์หลักที่ใช้

ใช้ภาพประกอบทั้งหมด 6 ภาพดังนี้

ภาพที่ 1 ภาพพิธีเวียนเทียน

ภาพที่ 2 ภาพพระพุทธเจ้าประสูติ

ภาพที่ 3 ภาพพระพุทธเจ้าตรัสรู้

ภาพที่ 4 ภาพพระพุทธเจ้าปรินิพพาน

ภาพที่ 5 ภาพคนตัดบาตร

ภาพที่ 6 ภาพรวมแสดงการประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน ของพระพุทธเจ้า

ความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายกับอุปกรณ์

จุดมุ่งหมายข้อที่ 1 สัมพันธ์กับภาพที่ 2, 3, 4

จุดมุ่งหมายข้อที่ 2 สัมพันธ์กับภาพที่ 1, 5

จุดมุ่งหมายข้อที่ 3 สัมพันธ์กับบัตรคำบัตรที่ 1-9 (อุปกรณ์ประกอบ)

อุปกรณ์อื่นที่ใช้ประกอบ

อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบคือบัตรคำ 9 บัตร ดังนี้

1. วิสาขบูชา	(เขียนด้วยสีแดง)
2. อธิกมาส	(เขียนด้วยสีดำ)
3. ประสูติ	(เขียนด้วยสีน้ำเงิน)
4. ตรัสรู้	(เขียนด้วยสีน้ำเงิน)
5. ฆราวาส	(เขียนด้วยสีดำ)
6. สัจจธรรม	(เขียนด้วยสีดำ)
7. สัมมาสัมโพธิญาณ	(เขียนด้วยสีดำ)
8. ปรินิพพาน	(เขียนด้วยสีน้ำเงิน)
9. ปัจฉิมโอวาท	(เขียนด้วยสีดำ)

ลำดับขั้นการใช้อุปกรณ์

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ใช้ภาพที่ 1 เพื่ออธิบายว่าเป็นพิธีอะไร มีในโอกาสใด แล้วใช้บัตรคำบัตรที่ 1 เพื่อจะได้แสดงว่าชั่วโมงนี้จะเรียนเรื่องวันวิสาขบูชา

ขั้นดำเนินการสอน ใช้รูปภาพภาพที่ 2,3,4,5 และบัตรคำบัตรที่ 2-9 เพื่ออธิบายถึงความสำคัญของวันวิสาขบูชาและเหตุผลที่เกิดขึ้น

ขั้นสรุป ใช้ภาพที่ 6 โดยให้นักเรียนสรุปความสำเร็จของวันวิสาขบูชา

ขั้นติดตามผล ใช้บัตรคำบัตรที่ 2,6,7,9 เพื่อให้นักเรียนตอบคำถามหรืออภิปราย